

Vianočné reminiscencie

Dni sa skrátili, ozimilo sa, sem-tam napadol sneh, niekde viac, niekde menej, fučí severák do okien, meluzína zavýja okolo netesných dverí panelákových bytov. Sedím v svetri, teplákoch, teplé papuče na nohách, nos mám studený ako pes, aj mi z neho občas kvapne – proste **romantika na spomínanie** ako sa patrí. Televízia stojí za..., plno reklám na všetko možné, hlavne na vyťahovanie zbytku peňazí z vrecák. Sľubujú všetko, od dôchodkových pilierov /na hlinených nohách zlodejov/ až po budúcnosť našich detných detí, o trianonskom komplexe ani nehovorím. Ale je tu čas spomienok na prežité chvíle v rodine, s vlastnými deťmi, čo sa rozpáchli do sveta – proste je tu **čas Vianoc**, rozjímania, mlčania, trochu zaslzenia a smútku. Smútok samoty a opustenia...

Kdeže tie časy sú? Mal som sotva štyri roky a v mysli sa mi zjavila **obrázky prvých Vianoc**: bývame v jednej izbe v dedinskom dome kdesi na strednom Považí, kam otca – už neviem po koľký raz – preložili v rámci finančnej služby. V kachliach ticho praská oheň, je príjemne teplo, v rohu pri dverách malý stromček, jedlička, sviečky horia, trblietajú sa v staniole zabalené orechy zavesené na cvernách, sem-tam červené jablčko a salonky. Salonky! Fondánové, o čokoládových sa zatiaľ ani nespomína. Ležím na pokrovci, čo zakrýva hrboľatú dlážku z vyšľapaných drsných dosák, s otvorenými očami hľadím na okruh sotva meter v priemere z plechových koľajníc a na nich sa po natiatnutí kľúčikom rúti malá lokomotíva s dvoma vagónikmi. Chodí, klepká, až pomaly ustáva a postojí, lebo struna už povolila. Rodičia pred stromčekom sedia na tvrdých dedinských stoličkách, držia sa za ruky a tíško dvojhlasne spievajú vianočné koledy. Na ich spev nikdy nezabudnem. Spievali naozaj krásne, veď boli čelní speváci miestneho spevokolu Matice a kostola. Mama v čiernom, plače. Spomienka na brata a sestru, čo zomreli ešte v detskom veku, ostal som sám, posledný. Sám, sám, sám!

Iný obraz. Bol som stredoškólakom v tercií v Bratislave. Tesne pred Vianocami pri náhodnom otvorení skrine za kabáťmi som uvidel puzdro na husle, čierne. Aj čierne myšlienky sa mi rútia hlavou. Hľa, vianočný dar pre mňa. Otec vždy chcel mať zo mňa muzikanta. Boli to naozaj moje

presmutné Vianoce. Po Novom roku sa objavil u nás učiteľ hry na husliach. Meno si pamätám: Wasser – krakslgruber ako sa im na predmestí Kuchajda /Kuchajde alias Tehelné pole/ hovorilo. Obrovské cvičište, zatrávnené, močiar a jarok odvádzajú výkaly a iné splašky z delostreleckých kasární... Dnes tam stojí Polusentrum, hotely a čo ja viem, čo ešte, ale vtedy... Učil ma, tuším, tri roky. Nemal som husle rád, priznám sa. Vôbec som necvičil. Herr Wasser, bývalý hráč v malom orchestri kina s nemými filmami sa snažil. Nadával mi: darebáku, darebáku, z teba Kubelík nikdy nebude a zahnal sa mi po prstoch slákom. Ovládal som to perfektne. Kým sláčik dopadol na moje prsty, rýchlo som ich schoval pod krk huslí, úder schytili všetky štyri struny a praskli. Mistr Wasser mi celý zbytok zaplatenej hodiny naťahoval nové struny a ladil, ladil, až prišla mama s bylinkovým čajom a oznámila koniec hodiny.

Obraz pokračuje. Posledný **Štedrý večer pred príchodom frontu**. Bratislava. Husto sneží, tma, zatemnenie, brodíme sa po kolená v snehu do kostola na polnočnú omšu. Sem-tam blikne baterka, tma, sneh, ostrý vietor naháňa nielen bosorky, ale aj strach. Strach z blížiaceho sa frontu, čo zastal kdesi pri Komárne. Zrazu, viac tuším ako vidíme, zastane pred nami postava a zmrzlý hlas: „Halt, stůj!“ Malý, priposratý /prepáčte, krajší výraz mi nenapadne/, môj bývalý učiteľ hry na husle, pán či lepší Herr Wasser, puška na povraze miesto remeňa, premrzlý. „Jé, to jste vy?“, zdraví sa s otcom, on, občan bývalej ČSR, kraxlhuber niekde v Rakúsku, v tom čase hrdinný „Folksšturmák“ – záchranca tretej ríše. Drkocú mu zuby, ale je presvedčený: „Teďkon to všickni dostanou na prdel, teďkon jim to fýrer ukáže...“, trasie nám rukami a mizne v hustej snehovej chumelenici. Ten obraz mi nikdy nevymizne z pamäti. Ozaj, kde je mu koniec?

Rok 1950, **druhý sviatok vianočný, sv. Štefana**. Deň našej svadby v studenom kostole na strednom Považí. Para od úst, sliepňajúce sviečky, hrá organ, pán farár odriekava predpísané texty, mne však nie je zima. Moja životná láska stojí pri mne, celá v bielom, v rukách drží sviecu a prisaha na kríž, ja po nej, štóla na našich rukách a slová kňaza: „Čo Boh stvoril, iba smrť rozdvôj...“ Päťdesiate roky, dedinská

svadba, malá, všetci sme boli z rodiny, mnohých som v živote viac nestretol. My sme sa však videli sami, za vrchtolom v krajčírskych dielni svokrovcov, upíjame z jedného pohára. Iba po dúšku. Vo vedľajšej izbe – všetko z nej vypratane – hrá gramofón a svadobčania tančia o dušu. Nebyť priateľa, čo celú svadbu filmoval, tak si z nej – okrem pohľadu a úsmevu mladej mladomanželky – veľa nepamätám. Iba snáď to, že jej vtedajší primár detského oddelenia veľmi rozmýšľal, či ju na svadbu pustí a na jeho návrh /„veď sa to dá i fotograficky“/ kým žiť budem, nezabudnem.

Posledné Vianoce, píše sa rok 1998. Sme sami. Deti už odišli, umelý stromček bohato očačkaný, osvietený elektrickými sviečkami stojí v kúte. Večeriame sami dvaja, premietame si sfilmovanú svadbu a spomíname: ten už tu nie je, ani ten, ani ten... Netušíme, že sú to naše posledné spoločné Vianoce, sme šťastní, že sme spolu, telefonicky hovoríme s deťmi, s vnukmi, tešíme sa, že sme spolu. Druhého januára, o šesť dní či nocí po výročí svadby nad ráno mi manželka odchádza navždy...

Vždy je mi smutno, keď si spomínam na naše prežité spoločné roky. Na starosti i radosti, na prácu, problémy, ale hlavne na hlboké spoločné prežívanie všetkého okolo. Ostal som sám, celkom sám, iba na Vianoce odchádzam k dcére. Je mi smutno, i keď sa všetci okolo snažia, ale ja sa teším na návrat domov, do Šiah! Na chvíľu, čo si pustím film z predposledných vianočných dní a plačem. Áno, plačem, nehanbím sa to povedať. Som fyzicky sám. V duchu som so svojimi spomienkami, a tak mi napadne niekoľko slov večernej modlitby: ...zostaň so mnou, Pane, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil...

Dosť už spomienok. Sú tu krajšie sviatky roka. Želám vám veľa zdravia, spokojnosti a zažitej rodinnej krásy, na ktorú sa, kým žijeme, nezabúda...

drga

Radostné Vianoce a šťastlivý nový rok 2005

VÁM PRAJE

MESTSKÉ

ZASTUPITEĽSTVO,

MESTSKÝ ÚRAD

A REDAKCIA

HONTIANSKÝCH LISTOV

